

Etkili Sınıf Yönetimi

Etkili sınıf yönetimi kısaca, öğrenme ortamının oluşturulması ve yönetilmesidir.

Etkili sınıf yönetiminde öğretmenden beklenen, çocuklara uygun davranışlar kazandırmak, sınıfta ortaya çıkabilecek olası problem davranışları önlemek ya da problem davranışlarla baş etmek yoluyla çocukların öğrenmelerini sağlayacak uygun bir ortam oluşturmanızdır.

Özel gereksinimli çocukların problem davranışlarını yalnızca yetersizlik ile ilişkilendirmek doğru değildir.

Problem davranışların sergilenmesi, sınıf ortamının düzenlenişi, çocukların oturma düzeni, sınıfın kalabalık olması, öğretim hızı, ders araç-gereçlerinin özellikleri, öğretimin içeriği ya da öğretmen davranışları gibi etmenlerden de kaynaklanabilir.

Problem davranışların çoğu etkili sınıf yönetimi ile önlenir.

Problem Davranışlar

Bir davranışın problem davranış olup olmadığını belirlerken üç temel faktör önemlidir;

- Öğrenme
- Sosyal etkileşim
- Güvenlik

Problem davranış; «çocuğun ya da diğer çocukların öğrenmesine engel olan, sosyal ilişkileri ve etkileşimi olumsuz etkileyen, çocuğun kendisine, akranlarına ya da yetişkinlere zarar veren davranışlar olarak tanımlanmaktadır.»

Problem Davranışların Nedenleri

- a. Çocuğun kendisi ile ilgili nedenler,
- b. Ev ve aile yaşantısı ile ilgili nedenler,
- c. Okul ve sınıf ile ilgili nedenler
- d. Çevresel olaylarla ilgili nedenler şeklinde sınıflandırılabilir.

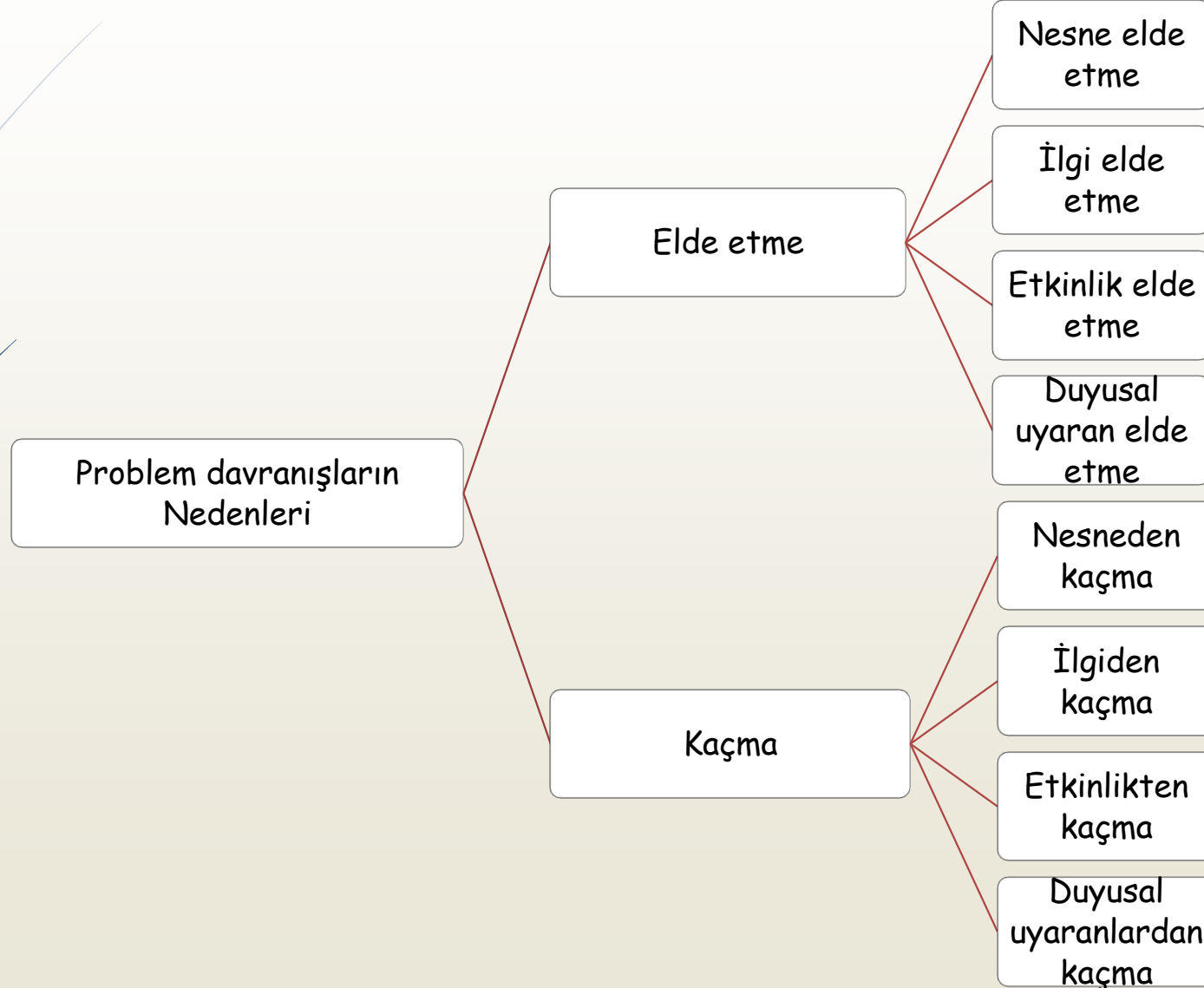
Problem Davranışların Nedenleri

Problem davranışların ortaya çıkmasında çevresel olaylardan kaynaklanan nedenlerin problem davranışlar üzerindeki etkilerinin çok daha büyük olduğu görüşü yaygın olarak benimsenmektedir.

Bu görüşe göre, her davranış bir amaca ulaşmak üzere gerçekleştirilir.

Problem Davranışların Nedenleri

Problem davranışların iki temel nedeninden bahsedilebilir.

Problem Davranışların Nedenleri

Problem davranışlar ve Nedenlerine İlişkin Örnekleri.

Problem Davranış	Neden
Oyuncağını almak için arkadaşına vurmak	Nesne elde etmek
Arkadaşlarını güldürmek için küfretmek	İlgi elde etmek
Salıncakta sallanmak için ağlamak	Etkinlik elde etmek
Keyif almak için ileri geri sallanmak	Duygusal uyararı elde etmek
Ispanak yememek için yemeğini dökmek	Nesneden kaçmak
Öğretmenin dokunmaması için onu itmek	İlgiden kaçmak
Resim yapmamak için defterini dökmek	Etkinlikten kaçmak
Müzik sesinden kaçmak için bağırarak	Duygusal uyarandan kaçmak

Problem Davranışları Etkileyen Olaylar

1. Davranışa zemin hazırlayan uyarılar,
2. Öncüller
3. Sonuçlar şeklinde sınıflandırılabilir.

Problem Davranışları Etkileyen Olaylar

Davranışa zemin hazırlayan uyarıcı	Öncül	Davranış	Sonuç
Açlık	Öğretmen kek tabağını uzaklaştırdı	Gül ağlamaya başladı	Öğretmen kek verdi
		Gül sustu ve keki yedi	

Problem Davranışların Önlenmesi

Öğretmenler, sınıf içinde küçük düzenlemeler yaparak ya da basit teknikler uygulayarak problem davranışları kolaylıkla önleyebilir. Problem davranışları önlemek amacıyla kullanılacak bazı teknikler şunlardır;

- Ortamı Düzenleme
- Kural Koyma ve uygulama
- Yönerge Kullanma
- Sınıf Rutinleri Oluşturma
- Etkinlikler Arası Geçişleri Kolaylaştırma
- Seçenek Sunma
- Görseller Kullanma
- Olumlu Davranışları Pekiştirme

Ortamı Düzenleme

Ortamı düzenlemeye ilişkin izlenecek adımlar:

- Güvenliği Sağlayınız
- Uyaranları Kontrol Altına Alınız
- Etkinlik KöŐeleri OluŐturunuz
- Ortamı SadeleŐtiriniz

Kural Koyma ve Uygulama

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içinde bazı kurallar koyması, bu kurallar konusunda çocukları bilgilendirmesi ve kuralları tutarlı biçimde uygulaması sınıf içi olumlu atmosfere katkıda bulunması açısından oldukça önemlidir.

Kural koyma ve uygulamaya ilişkin izlenecek adımlar:

- Kuralları belirleyiniz
- Kuralları açık ve olumlu ifade ediniz
- Sonuçları belirleyiniz
- Kuralları yazınız
- Kuralları öğretiniz
- Kuralları tekrarlayınız/gözden geçiriniz
- Kuralları uygulayınız

Yönerge Kullanma

Sınıfınızda istediğiniz bir davranışı ya da görevi yerine getirmeyen çocuklar varsa, bunun nedenlerinden birisi, çocukların verdiğiniz yönergeyi anlamamaları olabilir.

Yönerge kullanmaya ilişkin izlenecek adımlar;

- ❖ Dikkati çekiniz
- ❖ Açık ve anlaşılır olunuz
- ❖ Bir seferde bir yönerge veriniz
- ❖ Gerçekçi olunuz
- ❖ Olumlu olunuz
- ❖ Emir cümlesi kullanınız
- ❖ Pekiştiriniz

Sınıf Rutinleri Oluşturma

Rutin, gün içinde yapılan etkinliklerin belli bir sırayla gerçekleştirilmesidir.

Sınıf rutinleri oluşturmanın iki temel yararından söz etmek mümkündür.

- a. Tahmin edilebilirliğin artmasıdır.
- b. Öğretimin verimliliğinin artmasıdır.

Sınıf Rutinleri Oluşturma Sürecinde Yapılması gerekenler

- Etkinlikleri belirleyiniz
- Etkinliklerin sürelerini belirleyiniz
- Rutinler panosu hazırlayınız
- Rutinleri düzenli uygulayınız

Etkinlikler Arası Geçişleri Kolaylaştırma

İyi planlanmadığında, etkinlikler arası geçişler sırasında problem davranışlarla karşılaşabilir ve bu problem davranışlarla başa çıkmaya çalışırken öğretim zamanının büyük bir kısmını geçişler sırasında kaybedebilirsiniz.

Etkinlikler arası geçişleri kolaylaştırmaya ilişkin izlenecek adımlar;

- ✓ Gün içindeki geçişleri belirleyiniz
- ✓ Geçiş için çocukları uyarınız
- ✓ Geçişlerde ocuklara yardım ediniz
- ✓ Geçişlerde uyarlamalar yapınız

Seçenek Sunma

Seçenek sunma, iki ya da daha fazla yiyecek, içecek, nesne ya da etkinlik arasından seçim yapmaları için çocuklara fırsat vermektir.

Araştırma bulguları seçenek sunmanın, problem davranışların ortaya çıkmasını engellediğini ve olumlu davranışları artırdığını göstermektedir.

Seçenek sunmaya ilişkin izlenecek adımlar;

- Seçim fırsatlarını belirleyiniz
- Seçeneklerin nasıl sunulacağına karar veriniz
- Seçenek sunmayı kullanınız

Görseller Kullanma

Görseller, çocukların sınıf içinde yapmaları ya da yapmamaları gereken davranışlara rehberlik edecek resim, çizim, işaret ya da fotoğraf gibi materyallerdir.

Görseller çocukların, anadil etkinliği sırasında oturacakları minderleri, yemek sırasında kullanacakları sandalyeleri, sırada beklerken duracakları yerleri, bir işi yaparken izleyecekleri basamakları işaret ederler.

Böylece, etkinlik sırasında ya da etkinlikler arası geçişlerde ortaya çıkabilecek problem davranışlar önlenmiş olur.

Görseller kullanmaya ilişkin izlenecek adımlar:

- Kullanacağınız Olası Görselleri Belirleyiniz
- Görselleri Hazırlayınız
- Görselleri Açıklayınız

Olumlu Davranışları Pekiştirme

Olumlu davranışlarından sonra çocuğa hoşuna giden bir uyarın verilmesi ve çocuğun bu olumlu davranışları ileride tekrar etme olasılığının artmasına **pekiştirme**; çocuğun hoşuna giden uyarana ise **pekiştireç** adı verilmektedir.

Pekiştirmeye ilişkin izlenecek adımlar;

Pekiştireçleri Belirleme

Pekiştireçlerin çocuklar için bireysellik göstereceğini ve bir çocuk için etkili olan bir pekiştirecin başka bir çocuk için etkili olmayacağı unutulmamalıdır.

Pekiştireçleri belirlemek üzere sınıfta gözlem yaparken öğretmen şunlara dikkat edebilir

- Serbest etkinliklerde hangi köşeleri tercih ediyor?
- Hangi oyuncakla en fazla oynuyor?
- Okuma saatinde en çok hangi kitabı seçiyor?
- Hangi şarkıyı söylerken en fazla katılıyor?
- Hangi etkinliğe daha istekli katılıyor?
- Hangi övgü sözcükleri hoşuna gidiyor?
- Hangi arkadaşıyla en fazla oynamayı tercih ediyor?
- Serbest yemek günlerinde hangi yiyecekleri getiriyor?
- Ona sarıldığınızda ve gülümsediğinizde nasıl tepki veriyor?

Sınıflarda kullanabilecek pekiştireç türleri.

- **Yiyecek-içecek pekiştireçleri**

(Çikolata, meyve, kraker vb. yiyecek veya içecekler)

- **Nesne pekiştireçleri**

(Kalem, bilye ya da çıkartma gibi nesnelere)

- **Etkinlik pekiştireçleri**

(Öykü dinlemek, salıncakta sallanmak vb)

- **Sosyal pekiştireçler**

(Sarılma ya da aferin gibi güzel söz ya da hareketler)

- **Sembol pekiştireçler**

(Marka, jeton gibi tek başına anlamı olmayan; ancak biriktirilerek başka bir şeyle değiştirildiğinde değer kazanan nesnelere)

-Pekiştireç Listesi Hazırlama

Listenin resimli hazırlanması çocukların listeye bakarak istedikleri pekiştireci seğmelerine fırsat vereceğinden sınıf içi kullanımı kolaylaştırabilir.

-Pekiştireçleri Kullanınız

- ✔ Pekiştireçler dikkatli kullanılmalı
- ✔ Sınıf içinde ulaşılması ve kullanılması kolay olan, etkinliği kesintiye uğratmayacak pekiştireçler tercih edilmeli
- ✔ Pekiştireçlerin davranışa uygun olup olmadığı kontrol edilmeli
- ✔ Pekiştireçler olumlu davranışın hemen ardından verilmeli. Çocuk için anlamlıysa pekiştirecin neden verildiği çocuğa açıklanabilir.
- ✔ Pekiştireçler çocuk için etkili olmalı.

-
- ① Pekiştirenler doygunluk yaratmayacak miktarda sunulmalı
  - ① Pekiştirenler eşitlendirilmeli yada değiştirilmeli.
  - ① Yiyecek-içecek ya da nesne pekiştirenleri mümkün olduğunca sosyal pekiştirenlerle birlikte sunulmalı.
  - ① Sembol pekiştirenlerin kullanımı çocuklara mutlaka ğretilmeli.
  - ① Pekiştirenler zaman içinde giderek azaltılmalı.
  - ① Başlangıçta yiyecek pekiştirenleri kullanabilir, daha sonraları bu pekiştirenleri sözel pekiştirenlerle ya da etkinlik pekiştirenleri ile eşleştirebilir, bir süre sonra yiyecek pekiştirenleri geri çekilebilir.

Kaynakça

YÜCESOY ÖZKAN,Ş., (2013) «*Okul Öncesinde Kaynaştırma, OKUL ÖNCESİ SINIFLARDA SINIF YÖNETİMİ Ve PROBLEM DAVRANIŞLARIN KONTROLÜ*» (Editörler: Prof.Dr. B. SUCUOĞLU, Yrd.Doç.Dr. H.BAKKALOĞLU) Ankara, KÖK Yayıncılık